

Interreg

Greece-Bulgaria

QUALFARM

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

**Новите зелени приоритети в ОСП, научни
подходи и иновативни решения, свързани с
адаптиране към климатичните промени и
намаляване на вредните въздействия върху
околната среда**

**Съюз за възстановяване и развитие
Хасково 2022 г.**

ЦЕЛИТЕ НА ОСП

СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Земеделската земя играе важна роля в моделите на земеползване в ЕС. Пасищата и обработваемите земи представляват 39 % от европейската земна покривка.

Селскостопанският сектор е основен ползвател на природни ресурси и има сложна връзка с околната среда ([ОИСР, 2017 г.](#)).

Следните данни отразяват резултатите и въздействието на селскостопанския сектор в ЕС:

- ✗ През 2015 г. около 94 % от [емисиите на амоняк](#) в Европа произтичат от селското стопанство, главно от дейности като съхранение на оборска тор, разпръскване на течен тор и използване на неорганични азотни торове.

СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

- ✖ Емисиите на CO₂ от торфената почва, която се отводнява за селското стопанство, съставляват 100,5 Mt CO₂ годишно, докато за горските територии стойността е 67,6 Mt CO₂. С общи емисии в размер на 173 Mt CO₂ от отводнени почви ЕС е втората по големина „гореща точка“ с емисии на CO₂ от торфища (след Индонезия) (Берге и др., 2017 г.).
- ✖ Чрез напояването селското стопанство оказва силен натиск върху възобновяемите водни ресурси. В зависимост от сезона секторът консумира повече от 50 % от използваната в Европа вода.
- ✖ Селското стопанство е един от основните източници на нитрати в повърхностните и подземните води. В редица региони в Европа, често в региони с интензивно земеделие, концентрациите на нитрати все още са твърде високи.
- ✖ Около 9 % от земеделската земя е част от защитените зони по „Натура 2000“ — европейската мрежа от защитени природни зони.

СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

- ✖ Селското стопанство допринася с 25 млн. тона нефтен еквивалент (12,3 %) за производството на възобновяема енергия (2015 г.), което представлява увеличение от 15 % в периода 2013—2015 г. (ГД „Земеделие и развитие на селските райони“, 2017 г.).
- ✖ Селското стопанство е неразделна част от продоволствените системи и наборът от произвежданите в ЕС храни е разнообразен.
- ✖ ЕС е до голяма степен независим по отношение на повечето основни селскостопански стоки. Той е също и най-големият износител на продукти на хранително-вкусовата промишленост, което включва преработени храни.

СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

- ✘ Два от основните проблеми, пред които е изправено селското стопанство в Европа, са изменението на климата ([ЕАОС, 2017в](#)) и усвояването на земя, т.е. преустройство на земя в селища и инфраструктура ([ЕАОС, 2017а](#)).
- ✘ Изменението на климата изисква адаптиране на сортовете култури и води до екстремни метеорологични явления и поради това изисква задълбочено управление на риска.
- ✘ Усвояването на земя води до намаляване на земеделската земя в много региони.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

Въпреки че развитието на селскостопанския сектор зависи от много фактори и регионални различия, могат да се набележат някои основни тенденции на европейско ниво.

Делът от общата площ на земеделската земя намалява и секторът е засегнат от усвояването на земя, т.е. преобразуването в изкуствени площи. Независимо от това броят на стопанствата намалява, а средният размер на стопанствата се увеличава.

Тези три фактора — усвояване на земя, интензификация и екстензификация — водят до загуба на обработваеми земи с висока природна стойност и спад в популациите на птици, обитаващи обработваемите земи.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- ✗ През последните години селскостопанският сектор е все по-силно засегнат от екстремните метеорологични явления, като: градушките, обилните валежи, наводненията и засушаванията, предизвикани от изменението на климата, което доведе до намаляване на добивите.
- ✗ Развитието на селскостопанския сектор е силно повлиян от Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС.
- ✗ От приемането ѝ в средата на XX в. селскостопанската политика на ЕС има силно икономическо измерение. Въпреки това през последните 50 години се наблюдава изместване на вида на предоставяните субсидии и преминаването от ориентирана към сектора политика към по-интегрирана политика за развитие на селските райони със структурни и агроекологични мерки.

ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКС

- ✘ Селскостопанското производство е обхванато и от други европейски и международни политики, някои от които, например Директивата за нитратите и Рамковата директива за водите, вече са отразени в структурата на ОСП. Освен това политиките в областта на енергетиката и климата доведоха до увеличаване на производството на енергийни култури през последното десетилетие.
- ✘ Секторът играе важна роля също за постигане на целите на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие и на целите на ООН за устойчиво развитие (ЦУР).
- ✘ Особена роля в това отношение играе Европейския зелен пакт, който регламентира трансформацията на икономиката на ЕС с цел създаване на устойчиво бъдеще.

ЕС КАТО СВЕТОВЕН ЛИДЕР

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ

Източник: Европейската комисия

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ: КАКВА Е ПОЛЗАТА ЗА МЕН? – МЕХАНИЗЪМ ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД #EUGREENDEAL

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ ЩЕ ПОДОБРИ БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО И ЗДРАВЕТО НА ГРАЖДАНИТЕ И ИДНИТЕ ПОКОЛЕНИЯ.

ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ВЛОШАВАНЕТО НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА СА ЗАПЛАХА ЗА САМОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ НА ЕВРОПА И СВЕТА.

ЗА ДА ПРЕОДОЛЕЕ ТОВА ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО, ЕВРОПА СЕ НУЖДАЕ ОТ НОВА СТРАТЕГИЯ ЗА РАСТЕЖ, ЧРЕЗ КОЯТО ДО 2050 Г. СЪЮЗЪТ ДА СЕ ПРЕВЪРНЕ В СЪВРЕМЕННА, РЕСУРСНО ЕФЕКТИВНА И КОНКУРЕНТОСПОСОБНА ИКОНОМИКА БЕЗ НЕТНИ ЕМИСИИ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ, ПРИ КОЯТО ИКОНОМИЧЕСКИЯТ РАСТЕЖ Е ОТДЕЛЕН ОТ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА РЕСУРСИ И НИТО ЕДИН ЧОВЕК И НИТО ЕДНО МЯСТО НЕ СА ПРЕНЕБРЕГНАТИ.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ: КАКВА Е ПОЛЗАТА ЗА МЕН? – МЕХАНИЗЪМ ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД #EUGREENDEAL

БОРБАТА С ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ВЛОШАВАНЕТО НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА ИЗИСКВА УСИЛИЯ ОТ ВСИЧКИ, НО ИЗХОДНАТА ПОЗИЦИЯ НА ОТДЕЛНИТЕ РЕГИОНИ И СТРАНИ ЧЛЕНКИ НЕ Е ЕДНАКВА.

ЧРЕЗ **МЕХАНИЗЪМ ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД** ЩЕ СЕ ОКАЗВА ПОДКРЕПА НА ТЕЗИ РЕГИОНИ, КОИТО СА СИЛНО ЗАВИСИМИ ОТ ВЪГЛЕРОДНО ИНТЕНЗИВНИ ДЕЙНОСТИ. ЧРЕЗ НЕГО ЩЕ СЕ ПОДКРЕПЯТ ГРАЖДАНИТЕ, КОИТО СА НАЙ-УЯЗВИМИ СПРЯМО ПРЕХОДА, КАТО ИМ СЕ ПРЕДОСТАВЯТ ДОСТЪП ДО ПРОГРАМИ ЗА ПРЕКВАЛИФИКАЦИЯ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЕТОСТ В НОВИ ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ.

МЕХАНИЗЪМ ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД

- ✗ Механизмът за справедлив преход е ключов инструмент за осъществяване на прехода към неутрална по отношение на климата икономика и по-справедлив начин, за да няма изоставени.
- ✗ Чрез него се предоставя целева подкрепа за мобилизирането на около 55 млрд. евро за периода 2021—2027 г. в най-засегнатите региони, като целта е да се смекчи социално-икономическото въздействие на прехода.

ФИНАНСИРАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД

Механизмът за справедлив преход помага за справянето със социалните и икономическите последици от прехода за регионите, предприятията и работниците, които ще се изправят пред най-големите предизвикателства, посредством три стълба:

✗ Нов Фонд за справедлив преход

Фондът има бюджет от 19,2 млрд. евро по текущи цени, чрез който се очаква да бъдат мобилизирани около 25,4 млрд. евро инвестиции.

✗ Схема за справедлив преход по линия на InvestEU

Чрез схемата ще се осигурят бюджетна гаранция по програмата InvestEU в рамките на четирите компонента на политиката и консултантски център InvestEU, който ще действа като централна входна точка за исканията за консултантска подкрепа. Очаква се да бъдат мобилизирани инвестиции в размер на 10—15 млрд. евро предимно от частния сектор.

✗ Нов механизъм за отпускане на заеми в публичния сектор

Чрез механизма ще се съчетаят безвъзмездни средства на стойност 1,5 млрд. евро, финансирани от бюджета на ЕС, и заеми на стойност 10 млрд. евро от Европейската инвестиционна банка, за да се мобилизират публични инвестиции в размер на 18,5 млрд. евро.

КАК ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕС МОГАТ ДА ПОЛУЧАТ ДОСТЪП ДО ФИНАНСИРАНЕ?

В териториалните планове за справедлив преход се определят териториите, в които ще се използва Фондът за справедлив преход.

В плановете се посочват предизвикателствата пред всяка територия, както и потребностите от развитие и целите, които трябва да бъдат постигнати до 2030 г.

В тях се определят видовете планирани операции и се посочват механизмите за управление. Одобрението на плановете за справедлив преход дава възможност за целево финансиране по другите два стълба на механизма за справедлив преход.

КАК ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕС МОГАТ ДА ПОЛУЧАТ ДОСТЪП ДО ФИНАНСИРАНЕ?

Платформата за справедлив преход подпомага усилията на държавите и регионите от ЕС за осъществяване на справедлив преход и се състои от единна точка за достъп и бюро за помощ.

Чрез нея се предоставя цялостна техническа помощ и консултантска подкрепа. Органите и бенефициерите ще намерят на платформата цялата необходима информация за финансирането, включително възможностите, съответните актуализации на нормативната уредба и специфичните инициативи за различни сектори.

С платформата също така активно се насърчава обменът на добри практики между всички заинтересовани страни, включително чрез редовни физически и виртуални срещи.

КОЙ ЩЕ ИМА ПОЛЗА?

Подкрепата ще бъде на разположение на всички държави членки, като акцентът ще бъде върху регионите с най-голям въглероден интензитет и регионите, в които много хора работят в сферата на изкопаемите горива.

Държавите от ЕС могат да получат достъп до финансиране, като изготвят териториални планове за справедлив преход, обхващащи периода до 2030 г. и определящи териториите, които трябва да получат най-голяма подкрепа.

В плановете трябва да бъдат посочени и начини за най-ефективно преодоляване на социалните, икономическите и екологичните предизвикателства.

КОЙ ЩЕ ИМА ПОЛЗА?

Хората, които са най-уязвими от прехода

Механизмът за справедлив преход ще ги защити чрез:

- ✗ подобряване на възможностите за заетост в новите сектори и секторите в преход;
- ✗ предлагане на възможности за преквалификацията;
- ✗ подобряване на енергийната ефективност на жилищата;
- ✗ инвестиране в борбата с енергийната бедност;
- ✗ улесняване на достъпа до чиста и сигурна енергия на достъпни цени.

КОЙ ЩЕ ИМА ПОЛЗА?

Предприятията и секторите с високи въглеродни емисии

Механизмът за справедлив преход ще ги защити чрез:

- ✗ подкрепа за прехода към нисковъглеродни технологии и икономическа диверсификация въз основа на устойчиви на изменението на климата инвестиции и работни места;
- ✗ създаване на привлекателни условия за публични и частни инвеститори;
- ✗ улесняване на достъпа до заеми и финансова подкрепа;
- ✗ инвестиране в създаването на нови предприятия, МСП и стартиращи предприятия;
- ✗ инвестиране в научноизследователски и иновационни дейности.

КОЙ ЩЕ ИМА ПОЛЗА?

Държавите членки и регионите с голяма зависимост от отраслите на изкопаемите горива и въглеродно интензивните отрасли.

Механизмът за справедлив преход ще ги защити чрез:

- ✗ подкрепа за прехода към дейности с ниски нива на въглеродни емисии и устойчивост на изменението на климата;
- ✗ създаване на нови работни места в зелената икономика;
- ✗ инвестиране в обществения и устойчивия транспорт;
- ✗ предоставяне на техническа помощ;
- ✗ инвестиране във възобновяеми енергийни източници;
- ✗ подобряване на цифровата свързаност;
- ✗ предоставяне на достъпни заеми на местните публични органи;
- ✗ подобряване на енергийната инфраструктура, топлоснабдяването и транспортните мрежи.

КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО?

Европейският зелен пакт, който представлява пакет от мерки, насочени към осигуряване на европейски възможности за бизнеса и гражданите да се възползват от прехода на ЕС към климатична неутралност.

Мерките ще трансформират икономиката на ЕС, като засягат области от енергетиката и транспорта, както и различни сектори от промишлеността и селското стопанство.

Връзката между здрави хора, здрави общества и здрава планета отрежда централно място на устойчивите продоволствени системи в Европейския зелен пакт – стратегията на ЕС за устойчив и приобщаващ растеж. Стратегията има за цел да се стимулира икономиката, да се подобри здравето и качеството на живот на хората и да се опазва природата.

КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО?

Европейската селскостопанска и продоволствена система, подкрепяна от общата селскостопанска политика, вече е световен стандарт по отношение на безопасността, сигурността на доставките, хранителното съдържание и качеството. **Сега тя трябва да се превърне и в световен стандарт за устойчивост.** Преминаването към устойчива продоволствена система може да донесе екологични, здравни и социални ползи, както и да осигури по-справедливи икономически ползи. Възстановяването от пандемията ще ни насочи по пътя на устойчивото развитие.

КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО?

Целите на ЕС са:

- ✗ гарантиране на продоволствена сигурност в условията на изменение на климата и загуба на биологично разнообразие;
- ✗ намаляване на отпечатъка на продоволствената система на ЕС върху околната среда и климата;
- ✗ укрепване на устойчивостта на продоволствената система на ЕС;
- ✗ оглавяване на световния преход към конкурентоспособна устойчивост от фермата до трапезата.

КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО?

Глобалните тенденции в развитието на аграрния сектор показват, че неговата функционална диспозиция **разполага с капацитета да определи потребностите на отделните цени на производител – цени, не включващи субсидиите по продукти по групи икономически агенти** не просто от продоволствена обезпеченост, но и от гледна точка на снабдяването им с биоенергия, текстилна промишленост, биопластмаси, фитофармация и др.

В този аспект визуализираните природни дадености на страната по своята същностна характеристика откриват солидно предимство за **развитие на модерен аграрен сектор чрез постигане на тясна симбиоза между институционалната среда, осигуряваща развитието на сектора и правилната политика за ефективно използване на почвата, климатичния фронт, биоразнообразието, горския ландшафт и морските граници.**

ОТ ФЕРМАТА ДО ТРАПЕЗАТА: СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА УСТОЙЧИВИ ХРАНИТЕЛНИ ВЕРИГИ

Стратегията на ЕС за изграждане на устойчиви хранителни вериги цели да защити природата, да осигури здравословни храни и да подкрепи земеделските стопани.

Системата на производство, доставка и потребление на храни и изхвърлянето на органични отпадъци има силно отражение върху околната среда и здравето на хората.

Със стратегията “От фермата до трапезата”, ЕК предлага модернизирание на хранителните вериги с цел осигуряване на безопасни храни и защита на хората и природата.

Стратегията обхваща цялата верига на доставки на храни и изгражда рамка за серия от законодателни промени, които включват промени в правилата за пестицидите и отношението към животните, мерки за намаляване на хранителните отпадъци и за етикетирането на храни, инициатива за улавяне на въглероден диоксид в земеделието и реформа на селскостопанската политика на ЕС.

Стратегията „От фермата до трапезата“
ще допринесе за постигането на кръгова икономика.

Биоикономика - производство
на възобновяеми биологични ресурси и
превръщането им в храни, фуражи,
биологични продукти и биоенергия.

Кръговата икономика е модел на
производство и потребление,
ограничаващ до минимум отпадъците

ССА разработи ПРОЕКТ НА СТРАТЕГИЯ ЗА УКРЕПВАНЕ РОЛЯТА НА АГРАРНИЯ
СЕКТОР В БИОИКОНОМИКАТА

ЦЕЛИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА 2030 Г.

- ✗ 50% намаление на използването на пестициди;
- ✗ Поне 20% намаление на използването на изкуствени торове;
- ✗ 50% намаление на продажбите на антимикробни средства за селскостопанските животни;
- ✗ 25% от земеделската земя да бъде обработвана по правилата за био земеделие.

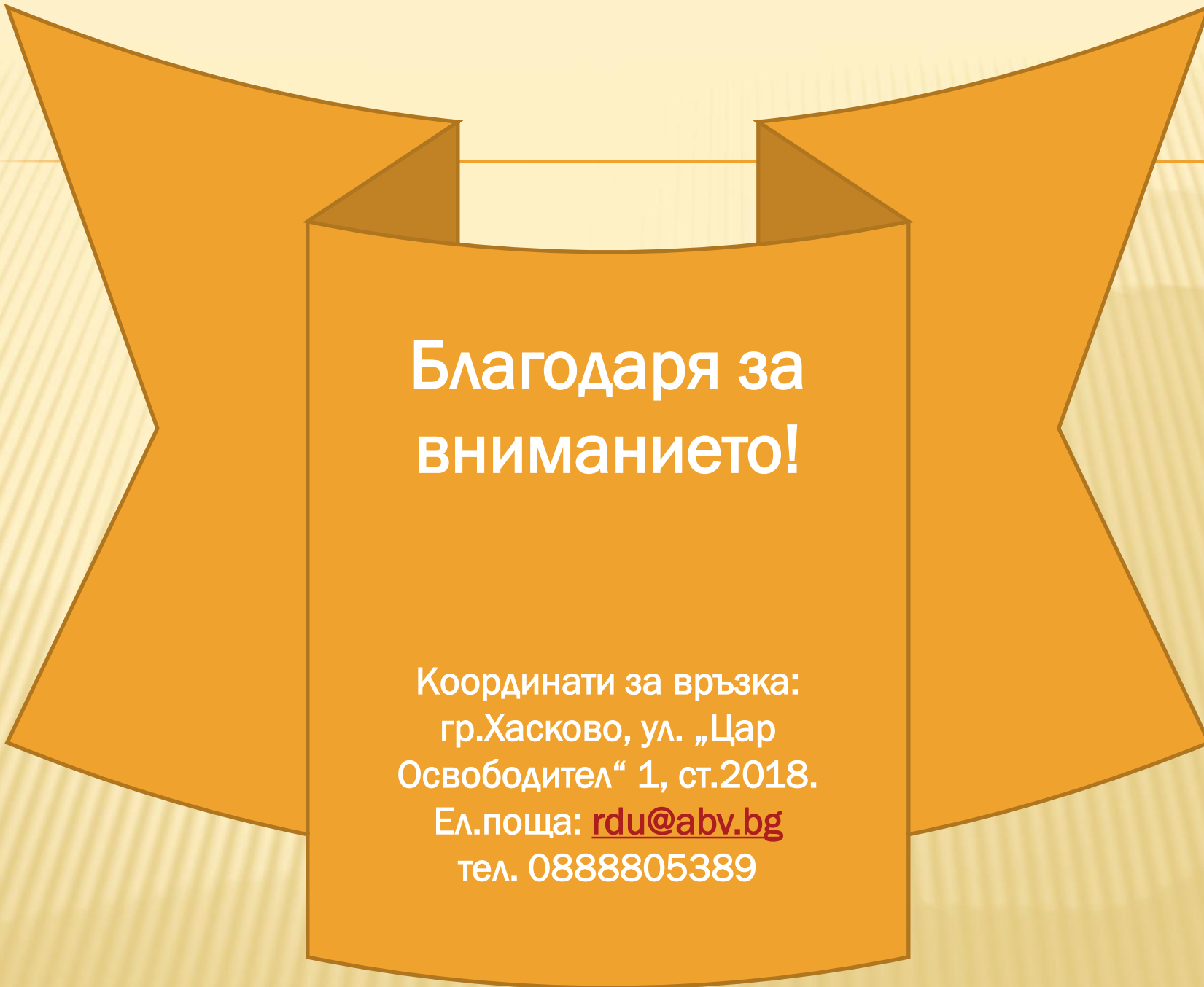
Стратегията се обявява за промяна в начина на производство, закупуване и потребление на храни, за да се намали ефектът върху климата. В същото време тя иска да защити участниците във веригата на доставки, да гарантира по-справедливо възнаграждение за труда им и да открие нови възможности за бизнес.

Стратегията "От фермата до трапезата" е част от Европейския зелен пакт, който цели да направи ЕС неутрален спрямо климата до 2050 г. Тя е също така тясно свързана със стратегията на ЕС за опазване на биоразнообразието и новите правила за Общата селскостопанска политика.

КАКВИ СА ПОЛЗИТЕ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО?

Постигането на водещата цел на обученето - **да се проследи мястото на аграрния сектор в европейската икономика, очертавайки неговата конвергентност, актуални и иновативни тенденции** – можем да кажем, че е изпълнена.

За съжлени в България все още липсва ясна политика за развитието на аграрния сектор в условията на все по-активно развиващи се международни търговски взаимоотношения, които въпреки европейската политика и подкрепа предполагат своеобразен тренд на влошени икономически показатели, чийто емпиричен профил се допълва от отрицателния търговски баланс и продължаващия активен превес на вноса пред износа на селскостопански продукти.

**Благодаря за
вниманието!**

Координати за връзка:
гр.Хасково, ул. „Цар
Освободител“ 1, ст.2018.
Ел.поща: rdu@abv.bg
тел. 0888805389

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020. Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.